

Sülh

sazişi tezliklə imzalana bilər

Əgər Ermənistan "ev tapşırığı" ni qısa zamanda yerinə yetirərsə...

"Əminəm ki, bu gün Ağ Evdə parafalanın sülh sazişi artıq bölgəyə sülh gətirib.

Təbii ki, Ermenistanın, necə deyərlər, ev tapşırıqları da var. Bildiyiniz kimi, onların Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddiası məsəlesi imkan vermedi ki, bu gün sülh sazişi imzalansın. Amma bu dəyişikliklər ediləndən sonra artıq sülh sazişi istənilən vaxtda imzalana bilər".

Avgustun 8-de Prezident İlham Əliyevin Vaşinqtonda Azərbaycanın media nümayəndələrinə müsahibəsi zamanı səsləndirdiyi kimi, Ağ Evdə keçirilən görüşdə yekun sülh sənədinin imzalanmamasının yeganə səbəbi İrəvanın Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa dayanan tələbini yerinə yetirməməsidir.

Məlum olduğu kimi, Ermənistan Konstitusiyasının preamble hissəsində müstəqillik bəyannaməsinə istinadən ölkəmizə qarşı ərazi iddiaları yer alır ki, bu məsələ həllini tapmadan sülh müqaviləsinin imzalanmasından səhbət bel gedə bilməz.

Bu məsələ yubadılmamalıdır

Prezident İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, habelə şahid qismində ABŞ Prezidenti tərəfindən Vaşinqton sülh sammitinin nəticəsi olaraq imzalanan Birgə Bəyannamədə də yekun sülh sazişinin imzalanması üçün əsas tələblərdən biri - Ermənistan Konstitusiyasının dəyişdirilməsinin zəruriliyi təsdiq olunur.

Bu mənada Ermənistan üzərinə düşən məsliyyəti yerinə yetirərkən Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları olan Konstitusiyasında dəyişiklikliliyi nə qədər tez edərsə, sülh müqaviləsi o qədər tez imzalanar.

Əks təqdirdə bu məsələnin yubadılması İrəvanın qəsdən sülh maneə törətməsi kimi anlaşılaçq. Eyni zamanda bu, ilk növbədə ABŞ-ya, şəxşən Prezident Donald Trampa hörmətsizlik olacaq. Dünyada sülhün bərqrərə olması üçün hakimiyətdə olduğu hər iki dövrdə mühüm çaba sərf edərək barış istiqamətində böyük ölçüdə işlər gerçəkləşdirən Ağ Ev rəhbərinin regionda sülhə nail olunması üçün göstərdiyi söylər də artıq öz uğurlu bəhrəsini verir.

Cənubi Qafqazda Azərbaycanın liderliyi ilə irəlilədilən sülh prosesi Donald Trampın təşəbbüskarlığı ilə Vaşinqtonda sülh sammitində iki ölkə arasında Birgə Bəyannamənin imzalanması kimi tarixi nailiyətlə nəticələndi. Burada əldə olunan razılışmalar, sülh sazişinin mötninin paraflanması illərdən bölgədə heç cür əldə edilə bilinməyən normallaşmanın, sülhün, sabitliyin başlangıcını qoydu.

Yeri gölmüşkən, ABŞ Prezidenti Donald Tramp Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Vaşinqtona səfəri, keçirilən tarixi görüşlər, imzalanmış sənədlər, o cümlədən çıxışlarla bağlı "Truth Social" hesabında çoxsaylı paylaşımalar edib.

Göründüyü kimi, dünyanın supergücü ABŞ-nin Prezidenti Cənubi Qafqazda normallaşmanın tərəfdarıdır və burada uzunmüddətli sülhün əldə edilməsi üçün şəxsi iradə ortaya qoyur, buna böyük səy göstərir.

ATƏT-in Minsk qrupu de-yure ləğv olunur

Avgustun 8-de Vaşinqtonda Azərbaycan Prezidenti, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti və Ermənistanın baş nazirinin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirları "Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərərə münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş"in mötnini paraflayıblar.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin yaydı-

zakirəsində olan münaqişə üzrə şəxsi nümayəndəsi və Yüksək Səviyyəli Planlaşdırma Qrupunun bağlanması ilə əlaqədar ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinə birgə müraciətindən sonra ATƏT Nazirlər Şurasının bağlanması ilə bağlı qərar layihəsi ATƏT iştirakçı dövlətləri arasında yayılıb və onlar qərarın qəbul edilməsi üçün lazımı prosedurları dəstəkləməyə çağrılıblar.

Reallıqdır ki, ATƏT-in Minsk qrupu üç onilliğ boyu münaqişənin danişqılar yolu ilə həlli üçün heç bir iş görmədi. Yaritmaz həmsədrələr bu müddət ərzində münaqişənin dondurulmasına, Azərbaycanın torpaqlarının işğalı ilə barişmasına çalışıdilar.

Azərbaycan Minsk qrupunun 28 il ərzində danişqılar yolu ilə həll edə bilmədiyi (oxu - həll etmək istəmediyi) münaqişəyə cəmi 44 gün ərzində hərb meydanında son qoydu. Ölkəmiz bu qələbəsi ilə üzərinə götürdüyü missiyani onilliklər ərzində həyata keçirməyən Minsk qrupunun da fəaliyyətinə de-faktō son qoydu. Məhz ATƏT-in Minsk qrupunun öz mandatına uyğun fəaliyyət göstərməməsi 44 günlük Vətən mühabibəsini qaçılmasız etdi. Savaş nəticəsində insanlar həyatlarını itirdilər, yaralandılar...

Hələ 2022-ci ildə Prezident İlham Əliyev sözügedən qrupun yarıtmaz fəaliyyətini iki cümləsi ilə dəqiq ifadə etmişdi: "Minsk qrupu ikinci Qarabağ müharibəsinə qədər 28 il fəaliyyətdə idi və həmsədr ölkələr bu illər ərzində Azərbaycana, Ermənistana bəlkə də yüzlərlə səfər etmişlər. Nəticə də göz qabağındadır, nəticə sıfır..."

Bir sözlə, tam iflasa uğramış ATƏT-in Minsk qrupunun hüquqi olaraq buraxılmasının vaxtı çoxdan yetişmişdi ki, artıq bu istiqamətdə əməli addımların atılması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Aİ missiyası fəaliyyətini dayandırmalıdır

Hazırda bölgə ilə bağlı baş verən tarixi proseslərin diktə etdiyi digər məsələ isə Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasına artıq ehtiyacın qalmamasıdır. 2020-ci ildən etibarən Azərbaycanın qazandığı silsilə qələbələr faktiki olaraq bölgədə münaqişələrdən uzaq sülh şəraitini formalaşdırıb. İndi iki ölkə aralarındaki məsələləri, problemləri dialoq yolu ilə həll etməyi üstün tuturlar. Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Əbu-Dabidə, Vaşinqtonda keçirdikləri görüşlər isə yekun sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətdə atılmış mühüm addımlar oldu.

Ağ Evdə Birgə Bəyannamənin imzalanması beynəlxalq birlik tərəfindən də bölgədə sülh və sabitlik üçün yeni başlangıçın qoyulması kimi dəyərləndirildi.

Bütün bunların fonunda isə Aİ-nin Ermənistandakı missiyasının iflasa uğraması gerçəkliyi aydın şəkildə görünür. Bu missiya Azərbaycana qarşı qərəzli mövqə tutan Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun məkrli layihəsi idi. Burada Aİ-nin, Qərbin Ermənistanda hərbi mövcudluğunu təşkil etmək, köşfiyyat işləri aparmaq, Ermənistana Azərbaycan arasında münasibətləri gərginləşdirmək kimi çirkin məqsədlər güdüldürdü.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin dekabrından, əslində, qısa müddətlik zaman ərzində fəaliyyət üçün işə başlayan bu missiya Azərbaycanın razılığı olmadan hazırda da varlığını sürdürür. Ötən müddətdə bu missiya sülhə töhfə vermək yox, ona mane olmaq missiyası yerinə yetirib.

Bakı ilk gündən bu missiyanın varlığında heç bir lüzum olmadığı qətiyyətə bildirib. Hazırda isə artıq iki tərəfin qəbul etdiyi sülh gündəliyi var. Paraflanmış sülh sazişinin VII maddəsində də deyilir ki, tərəflər qarşılıqlı sərhədə hər hansı üçüncü tərəfin qüvvələrini yerləşdirməyəcəklər. Buna görə də Aİ missiyası dərhal fəaliyyətini dayandırmalıdır.

**Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"**